

I sjukvårdens tjänst

För oss över 70 år har otroligt mycket ändrats sedan vi var barn. Kanske särskilt här på Sollerön, som då var mer isolerat än i dag. Sundsvägen, som byggdes på 1950-talet, bidrog inte minst till att isoleringen bröts. Den förkortade ju vägen till Mora med hälften. Många gånger önskade man att vägen över sundet hade varit färdig. Jag minns särskilt en gång. Medlemmar i ett cirkussällskap hade råkat i luven på varandra och en av pojkarna hade fått en stor pulsåder och två blodådror avskurna. Den gången kändes vägen till Mora över Vika lång. Många gånger när man skulle till lasarettet en vinternatt med någon svårt sjuk patient, tog Grudd-Johan genvägen över isen, även om det brakade och knakade så att man trodde man aldrig skulle nå land.

Om fattigdomen var större på Sollerön än i kringliggande morabyar är väl tveksamt, men av följande händelse skulle man kunna dra den slutsatsen. Några soldkullor var en dag »inå Strandi« (Morastrand) och handlade. De mötte då »Kaptan«, han som ofta gick med sju hattar på huvudet och medalj på bröstet. »Var är ni små kullor ifrån då?« sa han. »Frå Soldn«, svarade de. »Och är så fina ändå«, blev »Kaptens« kommentar. Jag minns också Hålpås Mejt, som tyckte att hon var rik, när hon hade bröd i härbret för en vecka åt sin familj. Trots sin stora fattigdom hade hon ett ovanligt hjärtegott skratt och en humoristisk syn på tillvaron.

På grund av trångboddheten och frånvaron av sådant som vi nu ta för självklart, t.ex. vatten och avlopp, kunde det vara svårt med hygien på många gånger. Vattenledning till ladugården fanns dock ofta långt innan sådan var indragen i stugan. Många hade en stor vattenså eller ett byckar i ladugården, där man kunde ta sig ett bad ibland. Men inte alla hade ladugård. En solig marsdag kom en 20-års pojke hem från jobbet svettig och dammig. Inget vatten inne och långt till brunnen. Men bättre brödlös än rådlös. Av med kläderna och ut i snön, och det ymniga takdroppet utgjorde en ypperlig dusch. Följden blev dock att en ensam grannkvinna, som såg en spritt naken karl springa omkring ute i snön, fick en chock, så att sjuksystemen måste tillkallas.

Doktor Sjöström, provinsialläkare i Mora på 20-talet, hade inte höga tankar om soldbyggarnas renlighet. En gång påpekade han detta för dåvarande sjuksystem Stina. Hon svarade att några löss fanns det då aldrig hos soldbyggarna i alla fall. »Nej«, blev svaret, »jag tror att t.o.m. lössen fordrar en viss renlighet för att trivas«. Detta var som sagt på 20-talet. Förhållandena är helt naturligt annorlunda i dag, då så gott som alla har dusch- och tvättmöjligheter hemma.

Man säger ju ofta »den gamla goda tiden«, och visst ser man ofta barn- och ungdomstiden i oförtjänt rosenskimmer. Men hur strävsamt det än var och hur fattigt folket hade det, var hjälpsamheten och sammanhållningen långt större än idag.

Märta Thorell

En av fattigstugorna på Kråkbäck.